

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
KISALTMALAR	11
GİRİŞ.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM: CEZA KOŞULU KAVRAMI VE SÖZLEŞME CEZASININ AŞIRILIĞI

A. CEZA KOŞULU KAVRAMI	15
I. Ceza Koşulunun Tanımı	16
II. Ceza Koşulunun Hukuki Niteliği	17
III. Ceza Koşulunun Unsurları	18
a. Geçerli Bir Asıl Borcun Varlığı	18
b. Asıl Borçtan Ayrı Bir Edim Olması	21
c. Ceza Koşulunun Fer'i Bir Borç Olması	22
d. Ceza Koşulunun Sağlar Arası Bir Sözleşme ile Kararlaştırılmış Olması	25
IV. Ceza Koşulunun Amacı	26
a. Borçlunun İfaya Zorlanması	27
b. Tazminatın Önceden ve Görürü Olarak Tespit Edilmesi	28
c. Borçlunun Sorumluluktan Kurtarılması	29
d. Borçlunun Her Türlü Zarardan Sorumlu Tutulması	30
V. Ceza Koşulunun Türleri ve Dönme Cezası	31
a. İfa Yerine İstenilebilecek Ceza (Seçimlik Ceza Koşulu)	32
b. İfa ile Birlikte İstenebilecek Ceza (İfaya Eklenen Ceza Koşulu)	33
c. Dönme Cezası (İfayı Engelleyen Ceza)	34
VI. Ceza Koşulunun Benzer Kavramlarla Karşılaştırılması	37
a. Seçimlik Borç, Seçimlik Yetki ve Ceza Koşulu	37
b. Pey Akçesi, Pişmanlık Akçesi ve Ceza Koşulu	38

c. Götürü Tazminat ve Ceza Koşulu.....	41
d. Temerrüt Faizi ve Ceza Koşulu	45
VII. Ceza Koşulu ile Kusur ve Zarar İlişkisi.....	47
a. Kusur ile İlişkisi	47
b. Zarar ile İlişkisi	48
B. SÖZLEŞME CEZASININ AŞIRILIĞI	50
I. Aşırılık (Fahişlik) Kavramı	50
II. Aşırılığın Tespitinde Kullanılan Başlıca Ölçütler	51
a. Alacaklarının Menfaatleri	52
b. Borcun İhlalinin Ağırlığı	54
c. Borçlunun Kusurunun Ağırlığı.....	55
d. Tarafların Ekonomik Durumları	56
III. Aşırılığın Tespitinde Dikkate Alınması Gereken An	57

İKİNCİ BÖLÜM:
AŞIRI SÖZLEŞME CEZASININ İNDİRİLMESİ

A. İNDİRİMİN AMACI	62
B. İNDİRİMİN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	63
a. Butlan Niteliğinde Olması	63
b. Fesih Niteliğinde Olması.....	66
c. Sebepsiz Zenginleşme Niteliğinde Olması.....	67
d. Ortalama Yaptırım Niteliğinde Olması	68
e. Yenilik Doğuran Hak Niteliğinde Olması.....	68
f. Kanaatimiz.....	70
C. SÖZLEŞME CEZASININ İNDİRİLMESİİNİN KOŞULLARI	71
I. Geçerli Ceza Koşulunun Varlığı.....	72
II. Ceza Koşulunun Muaccel Hale Gelmesi	73
III. Cezanın İfa Edilmemiş Olması	76
IV. Cezanın Aşırı (Fahiş) Yüksek Olması	77
V. Borçlunun Talebine İlişkin Tartışmalar.....	78

D. İNDİRİMİN SINIRI: TACİR SIFATINI HAİZ BORÇLU BAKIMINDAN CEZANIN İNDİRİLEMEMESİ	80
I. TTK m. 22'deki İndirim Engeli	80
II. İstisna Olarak: Taahhüt Edilen Cezanın Tacirin Ekonomik Mahvına Sebep Olması ve Tacirin Korunması	84
a. TMK m. 23 Hükmü Kapsamında Tacirin Korunması	86
b. TBK m. 27 Hükmü Kapsamında Tacirin Korunması	87
E. SÖZLEŞME CEZASININ İNDİRİLMESİNE İLİŞKİN USULİ İŞLEMLER.....	89
I. Genel Olarak	89
II. İndirim İçin Yetkili Makam: Mahkeme ve Tahkim.....	90
a. Mahkeme	90
b. Tahkim	92
III. İndirimin Yapılış Yöntemi	92
a. Bölünebilir Edimler Açısından İndirim Şekli	94
b. Bölünemez Edimler Açısından İndirim Şekli.....	95
IV. İndirim Kararının Hukuki Niteliği.....	96
V. Yargılama Giderleri	97
SONUÇ.....	99
KAYNAKÇA.....	105

KISALTMALAR

Akt.	: Aktaran
AY	: Anayasa
Bkz.	: Bakınız
Cilt	: C.
Der.	: Derleyen
dn.	: Dipnot
eBK	: 818 Sayılı Borçlar Kanunu
HMK	: 6100 Sayılı Muhakemeleri Kanunu
m.	: Madde
R.G.	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
vb.	: Ve Benzeri.
vs.	: Ve sair.
vd.	: Ve diğer.
Y.	: Yıl

GİRİŞ

Taraflar arasında kararlaştırılan bir sözleşme kapsamında borçlunun borcunu hiç veya gereği gibi ifa etmediği durumlarda borçlu, alacaklarının zararını tazminle yükümlüdür. Bu nedenle alacaklı, asıl edimin ifasını kuvvetlendirme isteğinde bulunabilmektedir. Böyle bir durumda ceza koşulu kavramı gündeme gelmektedir. İşbu kitabın konusu kapsamında aşırı sözleşme cezasının indirilmesi ele alınmıştır.

Aşırı sözleşme cezasının indirilmesine ilişkin doktrinde halihazırda çeşitli tartışmalar mevcuttur. Bu bağlamda, aşırı sözleşme cezasının benzer kavramlardan ayırt edilmesi noktasında farklı görüşlerin değerlendirilmesi, aşırılık kavramının tespiti konusundaki tartışmalara açıklık getirilmesi, indirimin hukuki niteliğine dair değerlendirmeler yapılması, ceza koşulunun muacceliyetine dair görüşlerin irdelenmesi ve konuya ilişkin doktrinde yer alan diğer tartışmalı hususların da açıklanması ile mevcut duruma bir açıklık getirilmesi amaçlanmıştır.

Uygulamada, cezanın aşırılığı halinde indirimin hakkaniyete ve adalete uygun yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda, doktrinde yer alan görüşler ve ilgili yargıtay içtihatları araştırılmış olup, bu araştırma sonucunda yapılan çıkarımlar ile işbu kitabı çalışması şekillendirilmiştir. Yapılan bu kitabı çalışması kapsamında aşırı sözleşme cezasının indirilmesine ilişkin tartışmalı noktalarda uygulamada karşılaşılan somut durumlarda ilgili profesyonellere yardımcı olunması amaçlanmıştır.

Bu çalışma kapsamında, özel hukukun ihtiyacının bir sonucu doğrultusunda gündeme gelen ceza koşulu kavramının uygulama alanı belirlenerek, günlük hayatımızdaki önemi vurgulanmış ve yapılan açıklamalar neticesinde uygulayıcılara yol gösterici nitelikte sonuçlar çıkarılmıştır.

Bu kitabı çalışması giriş kısmı haricinde iki ayrı bölüm ve sonuç kısmından oluşmaktadır. Birinci bölüm kapsamında ceza koşulunun tanımı, hukuki niteliği, unsurları, amacı ve türleri anlatılmış olup, ceza koşulunun benzer kavramlar ile karşılaşmasına da yer verilmiştir.

Ayrıca, sözleşme cezasını aşırılığı kavramı da birinci bölüm kapsamında ele alınmıştır. İkinci bölümde ise, cezanın indirilmesinin amacı, hukuki temeli ve koşullarının yanı sıra, ceza koşulunun tacirler arasındaki durumu ve cezanın indirilmesine ilişkin usul işlemelere yer verilmiştir. Sonuç bölümünde, kitap kapsamında ele alınan kavram dahilinde çıkartılan belirli sonuçlar aktarılmıştır.